

Asia: VN/26268/2022-MMM-189

Lausuntopyyntö luonnoksesta vesihuoltolain uudeksi 4 c §:ksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ouke Ry:n lausunto vesihuoltolain uudistuksen 2. lausuntokierrokselle

Vesihuoltolaitoksen määritelmän muutos

Määritelmän muutos tasapäistää laitoksia, jolloin samat vaatimukset koskisivat kaikkia toimijoita. Vesihuoltolaitokseksi määrittämisen jälkeen viranomaisilla on paremmat edellytykset puuttua toimintaan, johon aikaisemmin ei voitu puuttua. Tämä parantaa yleisesti vesihuollon toimintavarmuutta ja laatua.

Vesi on meidän- sääntelyratkaisu

Ouke Ry pitää esitettyä ratkaisua hyvänä, sillä se tukee vesihuollon asemaa osana yhteiskunnan kriittistä infrastruktuuria. Nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa yksityisomistajuus vesihuollon kaltaisessa toiminnassa aiheuttaa mahdollisen turvallisuusriskin. Lähtökohtaisesti vesihuoltolaitosten verkostojen sijaintitiedot ja esimerkiksi omaisuuden vartiointia koskevat tiedot eivät ole julkisia. On myös huomioitavana, että yksittäisen asiakkaan näkökulmasta laitoksen tai sen osan myynti, harvoin palvelee asiakkaan etua. Yksityinen puoli tai julkinen toimija, joka ostaa vesilaitoksen tai sen osan, haluaa sijoitukselleen tuottoa, jonka viime kädessä maksaa aina asiakas.

Vesihuoltolain suunnittelujärjestelmä

Vesihuoltolaitoksen omaisuudenhallintasuunnitelmien teko varmasti aiheuttaa kuormitusta pieniresurssisille laitoksille. Vaikka kunnan vesihuoltosuunnitelma tuli kuntien velvoitteeksi niin niiden tekeminen käytännössä monesti jää vesilaitoksen työksi. Laissa olisi hyvä ottaa huomioon myös pienempien laitosten ja osuuskuntien mahdollisuudet täyttää lain ja asetusten vaatimukset. Ouke Ry:n mielestä tämä voitaisiin tehdä määrittämällä vaadittavia kriteerejä laitosten koon perusteella.

Toiminta-alueet ja liittämisvelvollisuus

Edellisen vesihuoltolain mukainen liittämisvelvollisuuden lieventäminen taajaman ulkopuolisilla alueilla on aiheuttanut vesilaitoksille kannattavuusriskiä laajentaa verkostoja kyseisille alueille. Muutos vahvistaa laitosten edellytyksiä palvella laajempaa asiakaskuntaa laajentamalla taajamien ulkopuolelle. Tulee myös huomioida, että iso osa maakuntien laitoksien verkostoista sijaitsee juuri taajamien ulkopuolella, kun ei puhuta kaupunkien vesilaitoksista.

Vesihuoltolaisten taloudenpito ja maksut

Monopolitoimijana vesihuoltolaitoksilta tulee edellyttää korostettua vastuullisuutta taloudenhoidossa. Muutos, jossa priorisoidaan tasapuolisuutta, kohtuullisuutta sekä varojen riittävyttä uus- ja korjausinvestointeihin vahvistavat laitosten kykyä purkaa korjausvelkaa sekä turvata toiminnan laatua ja jatkuvuutta. Myös maksujen läpinäkyvyys on edellytys toiminnan sosiaalisen hyväksynnän saamiselle ja vähentää laitosten käyttämistä ns. piiloverotuksen välineenä, jossa vesihuoltolaitoksen asiakkailta vesihuoltomaksuilla rahoitetaan omistajan muuta toimintaa. Tämä aiheuttaa varojen epäoikeuden mukaista jakautumista, jossa yksi osa(laitoksen asiakkaat) kunnan asukkaista maksavat sen esimerkiksi että kaikilla on pienempi tuloveroprosentti. Lähtökohtaisesti vesihuoltomaksujen tulisi mennä vesilaitoksen toiminnan turvaamiseen ja kehittämiseen. Vesihuoltolaitoksen keräämillä maksuilla tulisi pystyä vastaamaan korjausvelan aiheuttamiin haasteisiin sekä pystyä kehittämään toimintaa. Lisäksi kohtuullinen tuotto sijoitetulle pääomalle tulisi määritellä tarkemmin mitä se tarkoittaa, jotta asiasta ei jäisi tulkinnan varaa ja mikä voisi johtaa kohtuuttomaan osingonmaksuun.

Takalo Annukka
Osuuskunta Valkeavesi

Lepistö Paulus
Inarin Lapin Vesi Oy - Pohjoissuomen Vesivaliokunta (Ouke Ry) Lausunnon
valmistelija toimii yhdistyksen puheenjohtajana.